

МАСЛОВА ЯНА ІВАНІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри адміністративного і фінансового права,
кандидат юридичних наук, доцент*

ФУНКЦІОНУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО АГЕНТСТВА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ В ЦИФРОВУ ЕРУ

В умовах втілення концепції «електронного урядування» в Україні та інтенсифікації тенденцій використання інформаційно-телекомунікаційних засобів у суспільних відносинах, діяльність органів державної влади набула нових рис та форм реалізації повноважень. Постійний технологічний прогрес дозволяє виконувати поставлені перед органами державної влади завдання, у спосіб, що є порівняно більш ефективним та прозорим. Незважаючи на значну кількість наукових праць, яких присвячено антикорупційній діяльності, змістовно-процедурні питання застосування сучасних технологій щодо забезпечення діяльності осіб, яких уповноважено на виконання функцій держави або місцевого самоврядування в межах чинного правового регулювання є малодослідженими у науці, що обумовлює актуальність обраної теми дослідження. За таких умов, важливого значення набуває теоретичне осмислення процесів цифровізації у діяльності Національного агентства з питань запобігання корупції (далі – НАЗК), що є уповноваженим суб'єктом, діяльність якого спрямовано на впорядкування суспільних відносин щодо запобігання корупції через застосування конкретно визначених способів, методів, форм для забезпечення публічного інтересу.

Процеси цифрової трансформації торкнулись безпосередньо способів, методів та форм, які складають зміст діяльності НАЗК, модифікуючи їх у відповідному напрямі. Підтвердженням означеного, є виокремлення в межах «Стратегії розвитку Національного агентства з питань запобігання корупції на 2021 рік», напряму по формуванню та розвитку нової організаційної культури та інституційної розбудови НАЗК, що здатна забезпечити динамічну, ефективну роботу інституції. При цьому, під інституційною розбудовою НАЗК розуміється: залучення кваліфікованого персоналу; розбудова зрозумілих та ефективних процесів; повна діджиталізація; клієнтоорієнтовані процедури, електронний документообіг; забезпеченість достатніми фінансовими та технічними ресурсами тощо. Для досягнення мети впорядкування ІТ-процесів та побудови цифрової культури в діяльності НАЗК, обрано такі напрями цифрової модифікації: розробка та запуск у роботу інформаційно-телекомунікаційної системи «Система управління справами»; забезпечення функціонування автоматизованої системи логічного і арифметичного контролю, що застосовується до всіх декларацій; впровадження ІТ-продуктів та надійної інфраструктури; підвищення культури цифро-

вої взаємодії, забезпечення відкритості даних та постійне вдосконалення бізнес-процесів тощо [1].

Як наслідок, НАЗК є одним з перших державних органів, яким практично втілено Постанову КМУ «Деякі питання діяльності підрозділів з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації центральних та місцевих органів виконавчої влади та заступників керівників центральних органів виконавчої влади, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації» від 3 березня 2020 р. № 194 шляхом утворення в його апараті структурного підрозділу з однойменними обов'язками – Відділу цифрової трансформації та інноваційного розвитку [2].

Зазначимо, що цифровізація вплинула не лише на структуру та цілі НАЗК, але й на спосіб реалізації його повноважень. Виходячи з конституційно встановленого обов'язку органів державної влади, діяти виключно в межах та відповідно до закону (ч. 2 ст. 19 Конституції України), цифрова модифікація способу реалізації компетенції НАЗК має бути заснована на відповідних положеннях законодавства.

Аналіз антикорупційного законодавства, дозволяє стверджувати про наявний дуалістичний підхід до нормативного впорядкування виконання повноважень НАЗК з застосування цифрових технологій. З одного боку, у законодавстві прямо передбачено виконання повноважень в форматі діджиталізації (наприклад, забезпечення ведення Єдиного порталу повідомлень викривачів, Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення), а з іншого – встановлено конкретне повноваження, а вибір форми його реалізації деталізується у рішеннях НАЗК (наприклад, здійснення у порядку та в межах, визначених законом, державного контролю за своєчасністю подання звітів партій про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру) [3].

Одночасно, змінено спосіб реалізації повноважень НАЗК, тобто заходи, які застосовуються для втілення наданої компетенції. Модифікація реалізації повноважень НАЗК, торкнулась практично усіх складових його діяльності. Наприклад, Наказом НАЗК «Про затвердження Вимог до захисту анонімних каналів зв'язку, через які здійснюються повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону України «Про запобігання корупції» від 2 квітня 2020 р., до типів захищених анонімних каналів віднесено канали отримання повідомлень:

- а) із використанням офіційного веб-сайту установи;
- б) із використанням електронних поштових скриньок;
- в) із використанням технології IP-телефонії (анонімна гаряча лінія).

Захист анонімних каналів зв'язку здійснюється шляхом побудови інформаційно-телекомунікаційної системи із застосуванням комплекс-

ної системи захисту інформації, що має забезпечувати конфіденційність та гарантувати анонімність особи, яка здійснює повідомлення.

Прогресивним слід вважати положення щодо ідентифікації, автентифікації та авторизації операторів шляхом використання персонального логіна та пароля або кваліфікованого електронного підпису, а у випадку використання мережевого телефонного зв'язку загального користування – така ідентифікація, автентифікація та авторизація взагалі не потрібна [4]. Слід зазначити, що НАЗК приділено значну увагу до вироблення нових способів реалізації наданих повноважень з використанням сучасних технологій. Доцільним є їх групування залежно від конкретного напрямку діяльності НАЗК, на:

1) способи внутрішньо-організаційної діяльності НАЗК, які охоплюють цифровізовані підходи до ведення діловодства, організацію засідань, планування роботи, розподілення повноважень між уповноваженими особами НАЗК і тому подібне;

2) способи правозастосовної діяльності НАЗК, які охоплюють цифровізовані підходи до: здійснення моніторингу та контролю за виконанням актів законодавства з питань етичної поведінки, запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та прирівняних до них осіб; перевірки стосовно можливих фактів порушень встановлених законом обмежень щодо одержання подарунків, обмежень щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності, обмежень після припинення діяльності, пов'язаної з виконанням функцій держави, місцевого самоврядування; контролю та перевірки декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, зберігання та оприлюднення таких декларацій, проведення моніторингу способу життя осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування; державного контролю за дотриманням встановлених законом обмежень щодо фінансування політичних партій, законним та цільовим використанням політичними партіями коштів, виділених з державного бюджету на фінансування їхньої статутної діяльності, своєчасністю подання звітів партій про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, звітів про надходження і використання коштів виборчих фондів на загальнодержавних та місцевих виборах, повнотою таких звітів, звіту зовнішнього незалежного фінансового аудиту діяльності партій, відповідністю їх оформлення встановленим вимогам, достовірністю включених до них відомостей у порядку та в межах, визначених законом і т.д.

Підсумовуючи, приходимо до висновку, що процеси цифрової трансформації торкнулись безпосередньо способів реалізації повноважень, які складають зміст компетенції НАЗК, модифікуючи їх у відповідному напрямі. Наявність інституційного забезпечення цифрової трансформації у структурі НАЗК та використання сучасних технологій для практично усіх його повноважень, свідчить про те, що вказана

антикорупційна інституція функціонує відповідно до ідеї електронного урядування та повної діджиталізації.

Список використаних джерел:

1. Стратегії розвитку Національного агентства з питань запобігання корупції на 2021 рік: рішення колегії НАЗК від 17.05.2021 р. URL: <https://nazk.gov.ua/uk/pro-nazk/> (дата звернення: 20.05.2022).
2. Про затвердження Положення про Відділ цифрової трансформації та інноваційного розвитку: Наказ НАЗК від 23.10.2020 р. № 475/20. URL: <https://nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2020/12/185-Polozhennya-pro-Viddil-nakaz.pdf> (дата звернення: 20.05.2022).
3. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. № 1893-IX. Дата оновлення: 09.12.2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text> (дата звернення: 20.05.2022).
4. Про затвердження Вимог до захисту анонімних каналів зв'язку, через які здійснюються повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону України «Про запобігання корупції»: Наказ Національного агентства з питань запобігання корупції від 02.04.2020 р. № 127/30. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0370-20#Text> (дата звернення: 20.05.2022).

Ключові слова: Національне агентство з питань запобігання корупції, антикорупційне законодавство, діджиталізація, правозастосовна діяльність, внутрішньо-організаційна діяльність.

Key words: National Agency on Corruption Prevention, anti-corruption legislation, digitalization, law enforcement activities, internal organizational activities.

НЕГАРА РОДІОН ВІТАЛІЙОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри адміністративного і фінансового права,
доктор філософії*

ДИСТАНЦІЙНА РОБОТА ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ З-ЗА КОРДОНУ: ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТА ПРАКТИЧНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Введення на всій території України правового режиму воєнного стану змінило порядок діяльності та склад повноважень органів державної влади, оновило пріоритетні напрямки їх роботи. Ефективне здійснення органами державної влади своїх повноважень в таких умовах вимагає не тільки належного правового та організаційного супроводження, а й кадрового забезпечення, у тому числі підтримання безперебійного